

ВІДГУК

офіційного опонента

**кандидата економічних наук, доцента Тучковської Ірини Іванівни
на дисертаційну роботу Криворучко Ольги Сергіївни
на тему «Формування конкурентних стратегій торговельних підприємств
споживчої кооперації», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)**

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

Високі темпи змін чинників зовнішнього середовища, посилення конкуренції між учасниками ринку, важлива роль споживчої кооперації для соціально-економічного зростання сільських територій вимагають від торговельних підприємств споживчої кооперації використання нових підходів задля підвищення ефективності реалізації своїх можливостей та ресурсів. За таких умов формування ефективних конкурентних стратегій відіграє важливе значення в управлінні торговельними підприємствами споживчої кооперації, оскільки забезпечує не тільки стабільний розвиток, але й дозволяє оцінити власні конкурентні переваги у конкурентній боротьбі на ринку.

В цьому контексті варто відмітити представлену дисертаційну роботу, її високу актуальність, наукову і практичну направленість на вирішення важливих питань діяльності кооперативних торговельних підприємств стосовно формування конкурентних стратегій.

Актуальність теми підтверджується також і тим, що дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт ВНЗ Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі» за темами «Управління маркетинговими стратегіями підприємств споживчої кооперації» (номер державної реєстрації 0110U005190), в якій автором запропоновано наступні методичні підходи: до процесу формування конкурентних стратегій торговельних підприємств споживчої кооперації України, до визначення оптимального асортименту продукції торговельного підприємства; «Проблеми та перспективи розвитку кооперативного сектору національної економіки» (номер державної реєстрації 0111U000627), в якій автором запропоновано методичний підхід до оцінювання ефективності конкурентної стратегії торговельного підприємства споживчої кооперації; «Методологія та практика управління системою споживчої кооперації України в умовах трансформації національної економіки» (номер державної реєстрації 0110U000931), у якій автором розроблено методичний підхід до оцінювання конкурентного потенціалу торговельних підприємств споживчої кооперації.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень

Основні результати досліджень автора достатньо мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони є результатом аналітичної роботи здобувача. В основу дослідження покладено положення менеджменту, маркетингу, економіки, зокрема з проблем розвитку споживчої кооперації. У роботі автором опрацьовано достатня кількість праць провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників, використано різноманітних методи економічних досліджень, зокрема методи прийняття рішень і ситуаційного аналізу, теорія формування оптимального портфеля цінних паперів, організаційного моделювання, експертних і бальних оцінок, метод середніх і відносних величин, теорії нечітких множин і система збалансованих показників, теорія нечіткої логіки та метод аналізу ієрархії – для визначення впливу факторів на рівень конкурентного потенціалу торговельного підприємства.

Автором дисертації чітко окреслені і логічно побудовані мета та завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні та методичні підходи щодо їх

виконання, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим шляхом вирішення наміченого економічного завдання. Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними. Результати дослідження отримані автором особисто.

Дисертаційна робота Криворучко О.С. є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Вона має послідовну та виважену структуру і за своєю архітектонікою є комплексним та завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та багатогранність висвітленої проблеми свідчать про різносторонню, і водночас комплексну наукову компетентність її автора.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про обґрунтованість і достовірність наукових положень та практичних рекомендацій, які подано у дисертаційній роботі.

3. Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації

У дисертаційній роботі Криворучко О.С. сформульовано та обґрунтовано ряд положень, висновків, пропозицій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість. Наукові положення сформульовані автором самостійно й відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки, зокрема стосовно формування конкурентних стратегій торговельних підприємств споживчої кооперації України.

Наукова новизна роботи викладена конкретно, послідовно і системно. Зокрема, у першому розділі кандидатської дисертації автором на основі використання сучасних методів досліджень досліджено сутність поняття «конкурентоспроможність», «конкурентоспроможність підприємства», їх місце та значення у стратегічному управлінні підприємством, та запропоновано авторське визначення соціально-економічної сутності поняття «конкурентоспроможність» торговельного підприємства (с. 18).

За результатами дослідження праць вітчизняних та зарубіжних науковців, які пов'язані зі стратегічним управлінням торговельними підприємствами,

визначено сутність поняття «конкурентна стратегія підприємства» як узагальнену програму діяльності (модель дій), спрямовану на досягнення підприємством відповідного рівня конкурентних переваг завдяки ефективному розподілу, координації та використанню ресурсів і зусиль (с. 45). Проведений автором аналіз особливостей торговельної діяльності підприємств дозволив виявити конкурентні переваги торговельних підприємств та удосконалити їх класифікацію шляхом виокремлення структурних, ринкових, управлінських, технічних і ресурсних конкурентних переваг, що дозволило сформуванати напрямки конкурентної стратегії для торговельних підприємств споживчої кооперації (с. 26-28). Заслуговує на увагу запропонований Криворучко О.С. концептуальний підхід до формування конкурентних стратегій торговельних підприємств, який обґрунтовує об'єкт, предмет та продукт формування конкурентної стратегії, деталізує цілі і принципи процесу формування конкурентних стратегій торговельних підприємств (с. 63-68).

Другий розділ роботи присвячений комплексному аналізу сучасного стану соціально-економічного розвитку торговельних підприємств споживчої кооперації та оцінюванню конкурентного середовища торговельних підприємств споживчої кооперації. Досліджуючи конкурентний потенціал торговельних кооперативних підприємства автором удосконалив методичний підхід до його оцінювання, який, ґрунтується на побудові нечіткої моделі, досліджує вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на конкурентний потенціал (с. 103-107) та визначає його рівень для торговельних підприємств споживчої кооперації (с. 108-117).

У третьому розділі дисертації здобувачем запропоновано реалізовувати процес формування конкурентної стратегії торговельного підприємства споживчої кооперації України у взаємозв'язку функціональної та корпоративної стратегії як послідовність таких етапів: аналізу, встановлення загальних параметрів конкурентної стратегії, розробка конкурентної стратегії торговельного підприємства, реалізація конкурентної стратегії торговельного підприємства, контроль за реалізацією конкурентної стратегії торговельного підприємства, на кожному з яких враховано конкурентні переваги. Це

дозволило розробити методичний підхід до формування конкурентної стратегії торговельного підприємства споживчої кооперації (с. 124-135), особливістю якого є врахування конкурентних переваг на кожному з виокремлених етапів. З метою вирішення проблем диверсифікації товарного портфелю торговельного підприємства споживчої кооперації автором запропоновано методичний підхід до визначення оптимального асортименту продукції торговельного підприємства (с. 144-153). Даний підхід спрямований на мінімізацію ризику при формуванні асортиментної політики, а його використання дозволяє зорієнтувати підприємство на ті види товарів, робіт, послуг, які мають попит і є конкурентоспроможними.

Слід відмітити, проведене у третьому розділі дослідження ефективності конкурентної стратегії на основі розробленого методичного підходу (с. 154-168), який враховує невизначеність і різномірність показників, згрупованих на основі системи збалансованих показників, і дозволяє за допомогою інструментарію теорії нечітких множин оцінити ефективність як окремих напрямів конкурентної стратегії, так і конкурентної стратегії в цілому за допомогою інтегрального показника.

Основний зміст дисертаційного дослідження структурований за розділами та підрозділами. Висновки є достатньо аргументовані та носять важливий теоретичний та прикладний характер. Оцінюючи обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій в цілому, що сформульовані у дисертації, можна відзначити високий рівень теоретичного та методичного опрацювання автором головних аспектів досліджуваної теми.

4. Дискусійні положення та зауваження до роботи:

1. У дисертаційній роботі автором на с. 28-30 досліджено сутність конкурентного потенціалу, наведено його складові. Проте, оцінюючи потенціал торговельного підприємства споживчої кооперації у п. 2.3 дисертаційної роботи, автор спирається на вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища у цілому на конкурентний потенціал. Дисертаційна робота значно б виграла, якби було дане дослідження було поглиблене оцінкою впливу чинників на конкретні складові конкурентного потенціалу.

2. Підрозділ 2.1 «Аналіз сучасного стану соціально-економічного розвитку торговельних підприємств споживчої кооперації», на нашу думку, потребує більш детального дослідження стратегічних аспектів формування конкурентних стратегій споживчої кооперації по відношенню до торговельних підприємств. Бажано було б проаналізувати, які проблеми стратегічного характеру спричинили недостатню функціональність ресурсного потенціалу споживчої кооперації.

3. Безперечно важливою є розробка методичного підходу до формування конкурентної стратегії торговельного підприємства споживчої кооперації (п. 3.1 дисертації) та визначення послідовності етапів (аналіз, встановлення загальних параметрів конкурентної стратегії, розробка конкурентної стратегії, реалізація конкурентної стратегії та контроль за реалізацією конкурентної стратегії), які сприяють формуванню та розвитку конкурентних переваг (рис. 3.2, 3.3). Доцільним є визначення автором напрямків, цілей та завдань конкурентної стратегії торговельних підприємств споживчої кооперації (рис. 3.4), а також розробка методичного забезпечення конкурентної стратегії в розрізі етапів. Однак, поза увагою залишились критерії та показники ефективності, які б дозволили оцінювати результативність конкурентної стратегії на кожному етапі її формування та реалізації.

4. У п. 2.3 та 3.3 використано економіко-математичні методи (метод аналізу ієрархій, метод експертного оцінювання), які використовують судження фахівців. Однак застосування даного методу, зважаючи високий ступінь суб'єктивізму оцінок, потребує врахування кваліфікації експертів, що прийняли участь у дослідженні.

5. У дисертації дуже мало приділено уваги організаційним аспектам формування конкурентних стратегій торговельних підприємств. На нашу думку, додаткового пояснення вимагає, хто саме та на якому рівні управління буде займатися розробкою конкурентної стратегії? Чи можуть бути застосовані розроблені автором пропозиції до всіх торговельних підприємств споживчої кооперації, чи тільки до підприємств типу «маркет»?

Проте зазначені зауваження жодним чином не знижують загальної позитивної оцінки роботи, а лише можуть слугувати предметом наукової дискусії під час захисту представленої дисертаційної роботи.

5. Загальні висновки і оцінка дисертації

Дисертаційна робота Криворучко Ольги Сергіївни на тему «Формування конкурентних стратегій торговельних підприємств споживчої кооперації» є цілком завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему і має вагомe теоретичне та практичне значення. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Тема роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). У дисертаційній роботі містяться раніше не захищені наукові положення. Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи.

Таким чином, викладене дозволяє стверджувати, що дисертація на тему «Формування конкурентних стратегій торговельних підприємств споживчої кооперації» за якістю дослідження, рівнем наукової новизни одержаних результатів і їхньою практичною цінністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 чинного «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор, Криворучко Ольга Сергіївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доцент кафедри туризму та
готельно-ресторанної справи

Львівського торговельно-
економічного університету

кандидат економічних наук, доцент

I.I. Turchovska
І.І. ТУЧОВСЬКА
ЗАВІРЯЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ
ДТЕУ
" 11 " 2016 р.

І.І. Тучовська